

Františkovo slovo

č.166

Svatý otec: Bez lásky k pravdě nemohou existovat autentické lidské vztahy

Kardinál Müller: Luther provedl spíše revoluci než reformu

Papež: Ježíš je dobrý pastýřem, protože má soucit

O smyslu bolesti a utrpení

Boží království roste vnitřní silou, nikoli přemlouvavým proselytismem

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Svatý otec: Bez lásky k pravdě nemohou existovat autentické lidské vztahy

Vatikán. Evropa potřebuje vrátit duši a procitnout, což je úkolem křesťanů, kteří působí v jejích strukturách - zdůraznil papež František v promluvě k 350 členné delegaci politiků, zástupců akademické sféry, nevládních organizací a církevních představitelů zemí Evropské unie v rámci mezinárodní konference o přínosu křesťanů k budoucnosti evropského projektu - *(Re)thinking Europe*. Uspořádala ji ve dnech 27. – 29. října z iniciativy Svatého otce Komise episkopátů zemí Evropské unie (COMECE) v Římě.

V obsáhlé, asi půlhodinové promluvě, odpovídal papež na otázku, kterou položil v úvodu svojí promluvy: **„Jaká je naše odpovědnost v době, kdy je tvář Evropy stále více poznamenána pluralitou kultur a náboženských vyznání a křesťanství je vnímáno jako minulý, vzdálený či cizí element?“** Svátý otec si vzal podnět z prologu Benediktovy Řehole (14): **Člověk je ten, kdo miluje život a přeje si dny štěstí** (srov. Ž/33,13). Je to radikálně nové, biblické pojetí člověka – řekl papež - odlišné od toho, které měla klasická řecko-římská kultura, a tím méně pak invazivní barbarské národy. „Člověk už není už pouhý *civis*, občan, který v zahálce požívá svá privilegia; ani *miles*, voják, který slouží střídajícím se mocnostem; a především není *servus*, výměnné zboží připravené o svobodu a určené pouze k práci a námaze. Svátý Benedikt – pokračoval papež – se odvolává na společnou přirozenost každé lidské bytosti, na *lidskou osobu* stvořenou k Božímu obrazu.

„První a možná největší přínos, který mohou křesťané dnešní Evropě dát, je připomenout jí, že není souhrnem čísel či institucí, ale je tvořena lidmi. Často a snadno bývá bohužel každá diskuse redukována na řeč čísel. Neexistují už občané, nýbrž voliči. Neexistují migranti, nýbrž kvóty. Neexistují pracující, nýbrž ekonomické ukazatele. Neexistují chudí, ale práh chudoby. Konkrétnost člověka je tak redukována na pohodlnější a konejšívý abstraktní princip. Důvod je zřejmý: lidé mají tváře a zavazují nás k reálné, faktické a osobní odpovědnosti; čísla nás vedou k úvahám, jež jsou také užitečné a důležité, avšak postrádají duši. Poskytují nám alibi nezájmu, protože se nás nikdy netýkají tělesně.“

Uznání, že druhý je především osobou – pokračoval Svátý otec – znamená docenit to, co mne s ním spojuje. To, že jsme osobami, nás pojí, a vytváříme *společenství* (komunitu). A to je druhý přínos, který mohou dát křesťané budoucnosti Evropy, totiž ke znovu objevení přináležitosti ke společenství.

„Společenství je nejúčinnější protilék na individualismy, kterými se vyznačuje naše doba, na onu dnes na Západě rozšířenou tendenci koncipovat se a žít v samotě. Je to nepochopení pojmu svoboda, který je interpretován téměř jako povinnost žít osamoceni, zbaveni jakéhokoli svazku, v důsledku čehož je budována vykořeněná společnost postrádající smysl pro přináležitost a zděděný odkaz. Křesťané uznávají, že jejich identita je především vztahová. Jsou součástí těla, církve (srov. 1 Kor12,12), ve kterém se každý svou totožností a osobitostí svobodně podílí na společném budování.“

„Člověk a společenství – pokračoval papež – jsou tedy základy Evropy, kterou jako křesťané chceme a můžeme pomáhat budovat. Cihlami této stavby je: *dialog, inkluze, solidarita a mír.*

Celá Evropa je dnes *místem dialogu*, od Atlantiku po Ural, od Severního pólu po Středozevní moře. Takové je pojetí antické *polis*, které nebylo jen prostorem ekonomické směny, nýbrž neuralgickým místem politiky, místem vypracovávání zákonů sloužících všem, místem, kde horizontální dimenze každodenního života nepostrádala transcendentní rozlet, umožňující vidět za to, co je přechodné, pomíjivé a provizorní. To nás vede k tomu, abychom uvažovali pozitivně a konstruktivně o roli náboženství při budování společnosti.

„Bohužel, určitý **předsudek laicismu, který je stále v módě, není s to vnímat, že veřejná a objektivní role náboženství má pro společnost pozitivní hodnotu a raději ho vykazuje do soukromé a sentimentální sféry.** Nastoluje se tak nadvláda jakéhosi **uniformního myšlení (pensée unique)**, které se silně promítá do mezinárodních smluv a spatřuje ve stvrzení náboženské identity nebezpečí pro sebe a svoji hegemonii, čímž je prosazován předstíraný rozpor mezi právem na náboženskou svobodu a ostatními základními právy. Prosazovat dialog – jakýkoli dialog – je zásadní zodpovědností politiky, ale bohužel se příliš často stává spíše zjevným sídlem střetů mezi protivnými silami. Hlas dialogu je nahrazován řevem požadavků. Na mnoha stranách vyvstává dojem, že obecné dobro již není kýženým primárním cílem, a tento nezájem vnímají mnozí občané. V mnoha zemích tak nacházejí úrodnou půdu extremistické a populistické formace, které činí jádrem svého politického sdělení protest, aniž by však nabízely alternativu konstruktivního politického projektu. Dialog je tak nahrazen sterilní protikladem, který může ohrožovat občanské soužití, anebo hegemonii politické moci, která opravdový demokratický život uzavírá do klece a maří. V prvním případě se ničí mosty a v druhém se budují zdi.“

Evropští lídři mají prosazovat inkluzivní komunitu – pokračoval papež. Inkluze však není synonymem pro indiferentní zplošťování. Naopak, autentická inkluzivnost dovede rozdíly ocenit a přijmout do společného a obohacujícího odkazu. Z této perspektivy jsou migranti spíše odpovědí než přítěží. **Křesťané jsou povoláni vážně rozjímat na Ježíšovými slovy: »Byl jsem na cestě a ujali jste se mě« (Mt 25,35).**

„**Zejména tváří v tvář dramatu uprchlíků a utečenců, nelze zapomínat na to, že jde o lidi, které nelze vybírat nebo vylučovat podle vlastního zalíbení na základě politické, ekonomické či náboženské logiky. Neodporuje to však povinnosti každé vlády řešit migrační otázku „za pomoci ctnosti, jež je vládě vlastní, a tou je moudrost“** (Tisková konference při zpáteční cestě z Kolumbie, 10. září t.r.), která musí brát v úvahu možnosti plné integrace těch, kdo přicházejí, a to na rovině sociální, ekonomické a politické. Nelze mít za to, že migrační fenomén je procesem neuváženým a neregulovaným, ale nelze také budovat zdi lhostejnosti či strachu. Na druhé straně samotní migranti nesmějí opomíjet vážnou povinnost znát, respektovat a asimilovat kulturu a tradice národa, který je přijímá.“

Třetím stavebním prvkem Evropy je *solidarita*, která má z křesťanské perspektivy svůj důvod v přikázání lásky (Mt 22,37-40).

„Od šedesátých let minulého století probíhá bezprecedentní generační konflikt. Lze říci, že při předávání ideálů, které daly Evropě její velikost, byla namísto tradice upřednostněna zpronevěra. Odmítnutím toho, co pocházelo od otců, nastala doba dramatické sterility. Nejenom proto, že se v Evropě rodí málo dětí a příliš mnoho je těch, kterým bylo upřeno právo se narodit, ale také jakousi neschopností předávat mládeži materiální a kulturní nástroje k tomu, jak se vyrovnat s budoucností. Evropa prožívá jakýsi deficit paměti. Stát se znovu solidárním společenstvím znamená znovu objevit hodnotu vlastní minulosti a obohatit tak vlastní přítomnost a předat těm následujícím nadějnou budoucnost.“

Nasazení křesťanů v Evropě – řekl v závěru své promluvy papež – musí směřovat k míru, jehož příslib tvořil zásadní záměr signatářů Římských dohod. Nestačí však jen zamezovat napětím a přičiňovat se o ukončení konfliktů ve světě, nýbrž je třeba prosazovat *kulturu míru*.

„*To vyžaduje lásku k pravdě, bez níž nemohou existovat autentické lidské vztahy, a hledání spravedlnosti, bez níž se vládnoucí normou jakéhokoli společenství stane bezpráví.*“

Papež František připomněl v této souvislosti bitvu u Caporetta, jejíž sté výročí spadá právě do těchto dnů a která byla vrcholem vleklé první světové války. Tato bitva měla tristní primát, pokud jde o množství padlých ve srovnání se směšně nepatrným územím, které přitom bylo dobyto. Z této události se naučme, že **zakopávání se do vlastních pozic vede k porážce.** Tato doba proto není dobou k budování zákopů, nýbrž k odvaze zasadit se o uskutečnění snu

otců zakladatelů sjednocené a svorné Evropy, společenství národů toužících sdílet rozvoj a mír. Petrův nástupce pak s odkazem na list Diognetův (č.6), ve kterém je řeč o tom, že křesťané jsou ve světě tím, čím je duše v těle, v závěru svojí promluvy k činitelům Evropské unie řekl:

*„Křesťané jsou v této době povoláni dát Evropě duši a přivést ji k vědomí, nikoli k obsazování prostorů, nýbrž ke spouštění procesů (Evangelii gaudium, 223), aby dali ve společnosti zrod novým dynamikám. Právě to dělal sv. Benedikt, kterého nikoli náhodou Pavel VI. prohlásil za patrona Evropy. On neusiloval o obsazení prostorů zbloudilého a zmateného světa. Nesen vírou, hleděl dál a z malé poustevny v Subiaco dal zrod nakažlivému a nazadržitelnému hnutí, které načrtlo novou tvář Evropy. On byl »poslem míru, činitelem jednoty a mistrem civilizace« (Pavel VI., Pacis Nuntius, 24. října 1964) a ukázal také nám dnešním křesťanům, že **z víry vždycky pramení radostná naděje schopná změnit svět.**“*

Končil papež František promluvu k politikům, akademikům, aktivistům a církevním představitelům zemí Evropské unie.

30.10.2017

Kardinál Müller: Luther provedl spíše revoluci než reformu

Řím. Spíše než reformu provedl Martin Luther revoluci – soudí kardinál Ludwig Müller. Z hlediska učení církve šlo o naprostou změnu základů víry, píše emeritní prefekt Kongregace pro nauku víry v článku publikovaném v internetovém portálu *La Nuova Bussola Quotidiana*, kde chce vysvětlit některé dnes často zaměňované koncepty a perspektivy.

Názory, že Lutherovým úmyslem bylo pouze bojovat proti některým zlořádům v otázce odpustků nebo proti hříchům renesanční církve, neodpovídají skutečnosti. Zlořády a špatné činy v církvi existovaly vždycky, nejen v renesanci, a najdeme je také dnes. Jsme Církví svatou skrze Boží milost a svátosti, avšak všichni lidé církve jsou hříšníci, všichni potřebují odpuštění, lítost a pokání. Toto rozlišování je velmi důležité.

V knize *De captivitate Babylonica ecclesiae*, kterou Luther napsal v roce 1520, se naprosto zřetelně ukazuje, že opouští všechny principy katolické víry, Písma Svatého, apoštolské tradice a učení papeže, koncilů i biskupů. V tomto smyslu převrátil koncept homogenního rozvoje křesťanského učení, jak byl chápán ve středověku, a dospěl k popření svátosti jako účinného znamení milosti, jež je v ní obsažena. Tuto objektivní účinnost svátostí nahradil subjektivní vírou. Takto Luther zrušil pět svátostí a popřel rovněž eucharistii, obětní charakter svátosti eucharistie a reálnou proměnu podstaty chleba a vína v tělo a krev Ježíše Krista. A nejen to, svátost biskupského a kněžského svěcení definoval jako výmysl papeže – o němž mluví jako o Antikristu – a nikoli jako součást Církve Ježíše Krista. My naopak říkáme, že svátostná hierarchie, ve společenství s Petrovým nástupcem je základním prvkem katolické církve a nikoli pouze principem lidské organizace.

Není proto přijatelné považovat Lutherovu reformu za reformu církve v katolickém smyslu. Katolickou reformou rozumíme takovou reformu, která je obnovou víry žité v milosti, v obnově mravů, etiky, tedy duchovní a morální obnova křesťanů – a nikoliv založení nové církve.

Je tedy nepřijatelné tvrdit, že Lutherova reforma „byla působena Duchem svatým“. Opak je pravdou, byla proti Duchu svatému. Protože Duch svatý pomáhá církvi uchovávat její kontinuitu skrze učení církve, především ve výkonu petrinské služby. Jedině Ježíš založil na Petrovi svou církev (Mt 16,18), která je „sloupem a pevnou oporou pravdy“ (1 Tim 3,15). Duch svatý není v rozporu se sebou samým.

Často slyšíme hlasy mluvící o Lutherovi s velkým entuziasmem, avšak bez přesné znalosti jeho teologie, jeho polemiky a katastrofálních následků, které toto hnutí představovalo pro zničení jednoty milionů křesťanů s katolickou církví. Můžeme jistě pozitivně hodnotit jeho dobrou vůli, bystré vysvětlení některých tajemství víry, nikoliv však jeho výroky proti katolické církvi, zejména pokud jde o svátosti a hierarchicko-apoštolskou strukturu církve. Stejně tak není správné tvrdit, že Luther měl zpočátku dobré úmysly, v tom smyslu, že teprve rigidní postoj církve ho donutil vydat se špatnou cestou. Není tomu tak: Luther sice skutečně chtěl bojovat proti obchodování s odpustky, ovšem mířil nikoliv na odpustky jako takové, nýbrž na ně jakožto součást svátosti pokání.

Podobně není pravdou ani to, že by církev odmítala dialog. Luther vedl první disputaci s Johannesem Eckem, poté vyslal papež jako svého legáta kardinála Gaetana, aby s ním vedl rozhovory. Lze diskutovat o způsobech, nicméně co do podstaty učení, je třeba potvrdit, že církevní autorita se chyb nedopustila. Jinak bychom totiž museli připustit, že církev po tisíc let vyučovala víře chybně, ačkoliv víme – a to je zásadní prvek věrouky – že církev se nemůže mýlit v předávání spásy ve svátostech.

Osobní chyby a hříchy lidí církve nelze zaměňovat s chybami ve věrouce nebo ve svátostech. Ten, kdo tak činí, věří, že církev je pouhou organizací tvořenou lidmi, a popírá princip, že Ježíš sám založil svou církev a chrání ji při předávání víry a milosti ve svátostech prostřednictvím Ducha svatého. Jeho Církev není pouze lidskou organizací: je Kristovým tělem, v němž se projevuje neomylnost koncilu a papeže přesně definovaným způsobem. Všechny koncily mluví o neomylnosti magistéria v definování katolické víry. V dnešním zmatku však mnozí převracejí tuto skutečnost: považují papeže za neomylného, když mluví v soukromí, avšak považují za omylné to, co papeži v celých dějinách předkládali jako katolickou víru.

Zajisté uplynulo 500 let a není už čas na polemiku, nýbrž na hledání smíření. Nikoliv však za cenu pravdy. Netřeba působit zmatek. Pokud je třeba umět na jedné straně postihnout působení Ducha svatého v nekatolických křesťanech, kteří mají dobrou vůli a osobně nezpůsobili hřích rozdělení církve, nemůžeme na druhé straně přepisovat historii, to, co se událo před pěti sty lety. Jedna věc jsou dobré vztahy s nekatolickými křesťany dnes, s cílem přiblížit se plnému společenství včetně přijetí katolické hierarchie a apoštolské tradice podle katolického učení, jinou věcí je nepochopení nebo falsifikace toho, co se stalo před 500 lety, a katastrofálních následků, které poté nastoupily. Tyto následky jsou v rozporu s Boží vůlí: „Ať jsou všichni jedno. Jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, tak i oni ať jsou v nás, aby svět uvěřil, že ty jsi mě poslal“ (*Jan 17,21*).

Papež: Ježíš je dobrý pastýřem, protože má soucit

Vatikán. Dobrý pastýř se sblíží s vydědenci, je schopen dojetí a nestydí se dotýkat raněného těla. Kdo kráčí cestou klerikalismu, sblíží se s úřadující mocí a s penězi – zdůraznil papež František v homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty, když komentoval epizodu z dnešního evangelia (*Lk13,10-17*) o uzdravení shrbené ženy »posedlé duchem způsobujícím nemoc«.

„Ježíš ji potkal během sobotní bohoslužby v jedné synagoze,“ řekl Petrův nástupce v úvodu, „trpěla osmnáct let touto nemocí. Evangelista používá pět sloves, jimiž popisuje, jak se k ní Ježíš zachoval: uviděl ji, zavolal k sobě, promluvil k ní, vložil na ni ruce a uzdravil ji. Tato slovesa – pokračoval papež – vyjadřují blízkost dobrého pastýře, který ztracenou ovci nenechává bloudit.“

Avšak učitelé Zákona, saduceové a farizeové se lidí stranili, což jim Ježíš vytýkal. To nebyli dobří pastýři, vysvětloval dále. Vydělovali se a uzavírali do sebe a o lid se nestarali. Možná po bohoslužbě je zajímalo, kolik peněz se vybralo, ale k lidu se neměli. Ježíš se však přibližuje a tato blízkost vychází z toho, co cítí ve svém srdci. „Ježíš měl soucit,“ pokračoval papež.

„Proto byl Ježíš vždycky s těmi, kdo byli klerikalistickou skupinkou vytlačováni na okraj: s chudými, nemocnými, hříšníky, malomocnými. S nimi všemi Ježíš byl, protože měl schopnost soucitu. Byl dobrým pastýřem, který se sblíží a je schopen dojetí. A dalším rysem dobrého pastýře je to, že se nestydí těla, dotýká se raněného těla. Takto si počínal Ježíš vůči této ženě. Dotknul se jí, vložil na ni ruce. Dotýkal se malomocných, dotýkal se hříšníků.“

„Dobrý pastýř - řekl dále papež - neříká: »Měj se dobře. Ano, jsem s tebou duchovně« - to je výraz odstupu. On si však počíná jako Bůh Otec, přibližuje se, soucítí a slitovává se v těle svého Syna. Velký pastýř, Otec, nás naučil, co je dobrý pastýř: snižuje se, zřiká se sebe, ponizuje se a bere na sebe přirozenost služebníka.

„Avšak ti druzí, kteří jdou cestou klerikalismu, se sblíží s kým? Vždycky se sblíží s úřadující mocí a s penězi. Špatní pastýři existují a myslí pouze na to, jak se vyšplhat k moci, jsou přáteli mocných, vyjednávají všechno a starají se o peněženky. Jsou to všehoschopní pokrytci. Takovým na lidu nezáleží. Když jim Ježíš říká, že se přetvařují, a používá ten hezký přívlastek »pokrytci«, urazí se a říkají: »To my nejsme, držíme se Zákona«.

„Když Boží lid vidí, že špatní pastýři jsou plísňeni, je spokojen – podotkl dále papež. To je sice hřích, ale vytrpěli od nich tolik, že se z toho nyní alespoň trochu těší. Ježíš je však dobrý pastýř, který vidí, volá, promlouvá, dotýká se a uzdravuje. Je Otcem, který se ve svém Synu stal tělem, ze soucitu.

„Je to milost, má-li Boží lid dobré pastýře, jakým je Ježíš. Takové, kteří se nestydí dotknout se raněného těla a vědí, že podle toho – nejenom oni, ale my všichni – budeme souzeni. Byl jsem hladový, ve vězení, nemocný... To jsou kritéria konečného protokolu, kritéria blízkosti, kritéria totálního sblížení, dotyku a sdílení situace Božího lidu. Nezapomínejme na to, že dobrý pastýř je lidu vždycky nablízku, vždycky. Jako se nám Bůh, náš Otec, přiblížil v Ježíši Kristu vtělením.“

Končil papež František dnešní ranní kázání v kapli Domu sv. Marty.

31.10.2017

O smyslu bolesti a utrpení

Řím. V utrpení se zpravidla prolínají fyzické a duchovní faktory. Proto zůstává stále aktuální hledat jeho metafyzicko-náboženské vysvětlení, předeslala profesorka Palma Sgreccia při zahájení dvoudenního sympózia na římském Camillianu. Na půdě tohoto Mezinárodního teologického institutu zaměřeného zejména na pastorační práci ve zdravotnictví se po dva dny hovořilo o jedné z nejpálčivějších otázek všech dob: o smyslu bolesti a utrpení.

Některé kultury připisují bolest působení zlého ducha a ve Starém zákoně bylo vnímáno jako důsledek lidské viny. Oproti tomu v Novém zákoně Ježíš o původu utrpení nemluví, nýbrž spíše dává odpověď svou vlastní obětí, a tímto způsobem láme koncept utrpení jako důsledku osobní viny, zdůraznila ve svém vystoupení ředitelka institutu. Jak dodala, je zapotřebí očistit křesťanskou tradici od různých forem dolorismu, které vykládají utrpení buď jako trest za vinu nebo jako privilegovanou cestu ke spáse. Jednou z klíčových otázek je tzv. „zbytečné utrpení“, které se nemůže stát cestou očistění ani prostředkem k vnitřnímu dozrávání. „Pro Ivana Karamazova stačí existence jediného trpícího dítěte k tomu, aby popřel Boží existenci,“ připomíná. Naopak pro křesťana je bolest místem solidarity mezi Bohem a člověkem a pro každého může být příležitostí obnovit hluboká vnitřní pouta, protože bolest zjevuje naši křehkost a vzájemnou potřebu uzdravení, řekla prof. Palma Sgreccia.

„Existuje-li Bůh, odkud se bere zlo?“ – ptal se ve svém příspěvku profesor dogmatické teologie Marco Salvati. Filosofické odpovědi na otázku po důvodech zla ve světě kolísají mezi

posměvačným pesimismem Epikurovým a Hegelovým optimismem. Pocit neuchopitelnosti posledního smyslu bolesti a utrpení však přetrvává. Volání „Kde je Bůh“ zaznívá ve světě pokaždé znovu, když Kain zabíjí Ábela. Přesto lze zahlédnout jakýsi návrh řešení, které však není snadné. Prof. Salvati ho spatřuje v trinitární teologii Kříže. V Kříži totiž nalézáme prvek spravedlnosti i svobody. „Drama Kříže je důsledkem rozhodnutí, která Bůh svobodně učinil, a ve světle Paschy s vděčností zjišťujeme, že v této události se naplňuje projekt dobra, který Bůh uskutečňuje pro nás. Je to projekt nevypočitatelný a přesahující omezenost našeho uvažování, projekt, v němž se prolíná síla a slabost.

Dalším velkým tématem sympózia na římském Camillianu byla otázka sebevraždy. Prof. Roberto Garaventa představil nejprve suicidium v historické perspektivě, protože – jak zdůraznil – jeho vnímání se hluboce různí v jednotlivých historických epochách. Přednášející nicméně varoval před představou sebevraždy jako „destruktivního aktu dovršeného svobodně a vědomě po jasném zhodnocení pro a proti“. Podle prof. Garaventy je tato představa zcela abstraktní, protože je nesena tragičností existenciální situace člověka, odmítající z principu „pohlédnout do jeho nitra“. Jedině přístup schopný brát na zřetel složitou spleť faktorů, které stojí v základu sebedestruktivního gesta může objevit bolest, která stojí v jeho pozadí. Sebevražda zůstává gestem „mimořádně stratifikovaným, a tedy záhadou obtížně vyřešitelnou“. Ovšem bolest, která zůstává za tímto gestem vede k postoji hlubšího soucitu, jaký k sebevrahům chovali Řekové, nebo také bibliční autoři,“ uzavřel svůj příspěvek na institutu Camillianum prof. Garaventa.

Boží království roste vnitřní silou, nikoli přemlouvavým proselytismem

Vatikán. Růst Božího království potřebuje odvahu k zasetí hořčičného zrnka a k zadělání kvasu. Nezřídka se však preferuje pastorece sebezáchovy – kázal dnes ráno papež František při eucharistii v kapli Domu sv. Marty.

Podnět si vzal z dnešního evangelia (Lk 13,18-21), ve kterém Ježíš přirovnává Boží království k zasetému hořčičnému zrnku a kvasu zadělanému do mouky. „Obojí se zdá nepatrné – řekl papež – ale obsahuje sílu, která dává růst. Síla Božího království vychází zevnitř. Také svatý Pavel v dnešním prvním čtení z listu Římanům (8, 18-25) klade důraz na tenzi, která je vlastní životu, když praví: »utrpení tohoto času se nedají srovnat s budoucí slávou, která se na nás zjeví«. V tomto napětí mezi utrpením a slávou – vysvětloval papež František - je totiž žhavé očekávání velkolepého zjevení Božího království. A toto očekávání, jak říká sv. Pavel, není vlastní jenom nám, ale celému tvorstvu, podrobenému nicotnosti jako my, a vztahuje se ke »zjevení Božích synů ve slávě«. Vnitřní silou, která nás v naději vede k naplnění Božího království, je Duch svatý,“ konstatoval papež.

„Právě tato naděje nás vede k plnosti, naděje, že vyjdeme z tohoto žaláře, z tohoto omezení, z této poroby porušení a dojdeme slávy. Pouť naděje. A naděje je darem Ducha. Právě Duch, svatý, který je v nás, přivádí k této velkoleposti, k vysvobození a veliké slávě. Proto Ježíš říká, že v hořčičném zrnku je síla, která působí nepředstavitelný růst.“

„V nás a ve stvoření je osvobozující síla, Duch svatý, který dává naději“ – pokračoval papež a vysvětlil, co znamená žít v naději: „Nechat tuto sílu Ducha, aby nám dala vyrůst do plnosti. Kvas musí být zadělán do mouky a hořčičné zrnko zaseto do země, protože jinak se ona vnitřní síla neuvolní. Boží království roste zevnitř, a nikoli proselytismem,“ podotkl Svatý otec.

„Roste zevnitř silou Ducha svatého. Církev vždycky měla odvahu vzít a zasít, vzít a zadělat [kvas]. A také se toho obávala. Často vidíme, že se upřednostňuje pastorece konzervování a nenechává se růst království. Myslíme si: »Zůstaňme, čím jsme, maličkými, tam jsme v bezpečí... « A království neroste. K růstu potřebuje království odvahu zasít zrnko a zadělat kvas.“

„Je však pravdou, že semeno zasetím do země zanikne, a zaděláním kvasu si zašpiním ruce. Zasévání Božího království přináší vždycky nějakou ztrátu,“ řekl dále papež.

„Běda těm, kdo hlásají Boží království s představou, že si neušpiní ruce. To jsou kustodi v muzeu. Upřednostňují krásné věci a nikoli gesto setby, kterým se uvolňuje síla, a zadělání kvasu, aby vzešla síla, jež dává vzrůst. Takové je poselství Ježíše i Pavla, totiž tenze vedoucí z otroctví hříchu skrze jednoduchost do plnosti slávy. A naděje pokračuje, naděje neklame, protože naděje je nepatrná, je tak maličká jako hořčičné zrnko a kvas.“

„Naděje je ta nejskromnější ctnost, služebnice. Kde je však naděje, tam je Duch svatý, který žene Boží království kupředu,“ řekl Petrův nástupce a vyzval v závěru dnešní homilie věřící, aby si položili otázku: „Věříme, že v naději je Duch svatý, se kterým lze mluvit?“